

Zaaknummer : 01048907
Ons Kenmerk : ODH519446
Datum : 07-06-2023

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 13 mei 2022 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag heeft betrekking op het uitvoeren van werkzaamheden met betrekking tot het uitbreiden van Klimaatbestendige Water Aanvoer (KWA) in de Lopikerwaard, in watergangen gelegen nabij Polsbroek en is aangevraagd namens Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. De aanvraag betreft het opzettelijk doden en vangen, het opzettelijk verstoren alsmede het beschadigen, vernielen of wegnemen van voorplantingsplaatsen of rustplaatsen van de heikikker en de platte schijfhoren en tevens het opzettelijk vernielen van eieren van de platte schijfhoren. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk doden en vangen van de heikikker (*Rana arvalis*) en de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de heikikker (*Rana arvalis*) en de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);
- artikel 3.5, derde lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk vernielen van eieren van de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de heikikker (*Rana arvalis*) en de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*).

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 1 januari 2023 tot en met 31 juli 2025.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen aan Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden voor het grondgebied van de provincies Utrecht en Zuid-Holland;
- II. de voorschriften 1 tot en met 17 te verbinden aan deze ontheffing;
- III. Als vangmiddel als bedoeld in artikel 3.25, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor de platte schijfhoren aan te wijzen: een fijnmazig schepnet.
- IV. de aanvraag en de aanvullende gegevens van 27 oktober 2022 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- V. dat deze ontheffing geldig is vanaf bekendmaking van dit besluit tot en met 31 juli 2025.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Bijlage

1. Instemmingsbesluit Gedeputeerde Staten van Utrecht, briefnummer: D2023-00006325, 4 mei 2023.

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

- 1 De ontheffinghouder dient:
 - a de start van de werkzaamheden schriftelijk te melden;
 - b het ecologisch werkprotocol op te sturen;
 - c eventuele wijzigingen gedurende de uitvoering een week van tevoren schriftelijk te melden;
 - d de beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week van tevoren te melden.

Voorgaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mail: meldingwnb@ozhz.nl onder vermelding van 'flora en fauna'.
- 2 De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden welke betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen in het rapport 'Activiteitenplan heikikker – Uitbreiding van de klimaatbestendige wateraanvoer in de Lopikerwaard' van 26 oktober 2022 en de aanvullende gegevens van 27 oktober 2022. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en op de locatie aanwezig te zijn. In het ecologisch werkprotocol dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
 - a de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
 - b aanduiding van de locatie van het plangebied;
 - c de uit te voeren werkzaamheden;
 - d de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - e de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - f de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
 - g het bijhouden van een logboek van de ecologische begeleiding.
- 3 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing, het ecologisch werkprotocol en een logboek van de ecologische begeleiding (i.c. controle, vrijgave werkzaamheden) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen langs de elektronische weg, leesbaar worden getoond.
- 4 De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de heikikker en de platte schijfhoren.

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

Een ecologisch deskundige is iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van leefgebieden en/of (beschermde) soorten. Hij of zij heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis, voortkomend uit een afgeronde mbo-, hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt Nederlandse ecologie.

- De ecologisch deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek uit te kunnen voeren en advies te kunnen geven. Hij of zij:
- (her)kent de functionaliteit van leefgebieden van (beschermde) soorten;
- heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeks- en monitoringsmethoden;
- kan resultaten onderbouwd rapporteren en ecologische werkprotocollen uitwerken;
- kan ontheffing aanvragen opstellen of daarbij ondersteunen;
- kan anticiperen op en heeft voortschrijdend inzicht in het uitvoeren van ecologisch werk in de praktijk. (inclusief vrijstellingen en gedragscodes);
- kan specifieke ecologische maatregelen toepassen en begeleiden;
- zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam bij Nederlandse natuurorganisaties, (semi)overheidsinstanties en/of een ecologisch adviesbureau dat bij voorkeur is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

- 5 De ontheffinghouder dient, met in achtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in het rapport 'Activiteitenplan heikikker – Uitbreiding van de klimaatbestendige wateraanvoer in de Lopikerwaard' van 26 oktober 2022 en de aanvullende gegevens van 27 oktober 2022.
- 6 Indien een of meerdere in voorschrift 5 bedoelde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit te worden getroffen.
- 7 Tijdig, minimaal één maand voordat de in voorschrift 6 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid te worden voorgelegd.

Specifieke voorschriften

Heikikker

- 8 Er dient gewerkt te worden volgens de meest actuele versie van het 'Desinfectie protocol veldwerk' van Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (RAVON²) om het risico in te perken op het overbrengen van amfibie ziektes, waaronder chytridiomycose en het ranavirus. Dit houdt in dat al het materiaal, zoals handschoenen en laarzen voor- en achteraf ontsmet moeten worden.
- 9 Het plangebied dient ongeschikt te worden gemaakt in de minst kwetsbare periode van de heikikker, die loopt van 15 juli tot en met 30 september. Het ongeschikt maken van het plangebied dient te worden uitgevoerd onder direct toezicht van een ecologisch deskundige (vs. 4). Het ongeschikt maken dient zoveel mogelijk te worden beperkt tot het maaien van het gebied. Om te voorkomen dat amfibieën worden gedood, dient een maaihoogte van minimaal 8 cm boven maaiveld te worden aangehouden. Daarnaast dient de rijsnelheid te worden gematigd tot 'stapvoets' (5 km/u) en moet er in één richting worden gemaaid. De specialist op het gebied van de heikikker dient te bepalen of de temperatuur hoog genoeg is, zodat de heikikkers actief genoeg zijn om te starten met de maaiwerkzaamheden. De tweede optie, het afgraven van de bovenste grondlaag, mag enkel te worden toegepast indien het maaien onvoldoende effectief blijkt. Dit ter beoordeling van de begeleidend ecooloog. Bovenstaande beoordeling en overwegingen dienen te worden vastgelegd in het werkprotocol en te worden bijgehouden in het logboek (vs. 2 en 3).
- 10 In het vernieuwde plangebied, met daarin de nog te realiseren natuurvriendelijk oevers, dienen de voor de heikikker essentiële functies in geschikte staat te blijven verkeren (zie Kennisdocument Heikikker, BIJ12, v1, juli 2017; o.a. paragraaf 1.4, paragraaf 3.3 en paragraaf 3.4). Binnen drie maanden na verlening van dit besluit dient ter goedkeuring een concreet beheerplan van het aquatisch- en landhabitat van de heikikker te worden overlegd aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs. 1) waaruit in ieder geval duidelijk blijkt:
 - a dat het beheer gefaseerd wordt uitgevoerd;
 - b hoe het beheer wordt uitgevoerd, door wie en hoe dit is verzekerd;
 - c welke aanvullende maatregelen worden getroffen indien blijkt dat het huidige beheerplan niet afdoende is om de populatie van de heikikker te kunnen waarborgen (zie ook voorschrift 11).

² https://www.ravon.nl/Portals/2/Bestanden/Publicaties/Hygiene_protocol.pdf.

- 11 Aan deze ontheffing is een monitoringsverplichting verbonden. De effectiviteit van het aangelegde ecologische oevers dient driemaal te worden gemonitord, te weten elk jaar in de drie jaar na realisatie van de ecologische oevers en afronden van de werkzaamheden, startend in het voorjaar van 2026. Dit dient te worden uitgevoerd conform de onderzoeksmethode(s) uit het Kennisdocument heikikker (BIJ 12, 2017). Uit deze monitoring moet blijken of de heikikker gebruik maakt van het plangebied nadat de werkzaamheden zijn afgerond en de natuurvriendelijke oevers zijn gerealiseerd. De resultaten van de monitoring dienen jaarlijks vóór 1 februari van het opvolgende jaar te worden aangeleverd bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs. 1) en aan de provincie Utrecht via servicebureau@provincie-utrecht.nl. Indien de resultaten hiertoe aanleiding geven, kunnen er aanvullende maatregelen worden opgelegd.

Platte schijfhoren

- 12 Voor het vangen van de platte schijfhoren mag gebruik worden gemaakt van een fijnmazig schepnet.
- 13 Het vangen en verplaatsen van de platte schijfhoren en de selectie van watervegetaties, met (potentieel) aanwezige individuen, dient door een deskundige op het gebied van deze soort te worden uitgevoerd. Hierbij dient minimaal rekening te worden gehouden met de volgende zaken:
 - a bij het verplaatsen van de platte schijfhoren dient zoveel mogelijk geschikte watervegetatie inclusief kluit, doch minimaal 50 procent, vanuit de te dempen sloten mee te worden verplaatst om zoveel mogelijk geschikte vegetatie en individuen van de platte schijfhoren over te brengen naar de sloten buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden;
 - b de nieuwe locatie moet voldoende permanente effectiviteit waarborgen, door middel van voldoende breedte en diepte van de gekozen watergang om dichtgroeien en dichtslibben van de nieuwe locatie te voorkomen.
 - c de waterbodem van de ontvangende watergang dient niet of nauwelijks (enkel in het geval van een calamiteit) te worden beroerd;
 - d het verplaatsen van de platte schijfhoren dient te worden uitgevoerd onder voor de soort gunstige watercondities (temperatuur niet rond vriespunt) en zodra de watervegetatie zich voldoende heeft ontwikkeld (15 juni tot en met 30 september), zulks ter bepaling van de ecologisch deskundige;
 - e de minst kwetsbare periode van de heikikker, welke loopt van 15 juli tot en met 30 september;
 - f van bovenstaande dient verslag te worden gedaan in het logboek (vs. 2 en 3).
- 14 De watergangen welke, na afronding van de werkzaamheden, opnieuw geschikt worden gemaakt voor de platte schijfhoren, dienen ook in de periode hierna in een voor de platte schijfhoren geschikte staat te blijven verkeren. Hiervoor wordt een beheerplan opgesteld om het behoud van de populatie van de platte schijfhoren in kaart te brengen. Binnen drie maanden na verlening van het besluit dient ter goedkeuring een concreet beheerplan van het aquatisch habitat van de platte schijfhoren en de oevers te worden overgelegd aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs. 1), waaruit in ieder geval duidelijk blijkt:
 - a dat het beheer gefaseerd wordt uitgevoerd;
 - b hoe het beheer wordt uitgevoerd, door wie en hoe dit is verzekerd;
 - c welke aanvullende maatregelen worden getroffen indien blijkt dat het huidige beheerplan niet afdoende is om de populatie van de platte schijfhoren te kunnen waarborgen.
- 15 Dit besluit is enkel van toepassing op de in dit besluit genoemde soorten en beschreven verboden handelingen.
- 16 Dit besluit kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

- 17 De beheerplannen die opgesteld dienen te worden voor de heikikker en de platte schijfhoren, beschreven in voorschriften 10 en 14, dienen binnen drie maanden na verlening van het besluit ter goedkeuring aangeleverd te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs. 1), welke om advies zal vragen aan de provincie Utrecht via servicebureau@provincie-utrecht.nl.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Voor alle soorten - beschermd én onbeschermd - geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen.
- Gedurende de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wet natuurbescherming. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Als de ontheffinghouder de onderhoudsverplichting wenst over te dragen aan een derde dan moet de ontheffinghouder zorgdragen voor de onderhoudsverplichting. Dit dient contractueel vastgelegd te worden.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 13 mei 2022 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De aanvraag heeft betrekking op het uitvoeren van werkzaamheden met betrekking tot het uitbreiden van Klimaatbestendige Water Aanvoer (KWA) in de Lopikerwaard, in watergangen gelegen nabij Polsbroek en is aangevraagd namens Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. De aanvraag betreft het opzettelijk doden en vangen, het opzettelijk verstoren alsmede het beschadigen, vernielen of wegnemen van voorplantingsplaatsen of rustplaatsen van de heikikker en de platte schijfhoren en tevens het opzettelijk vernielen van eieren van de platte schijfhoren. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, eerste lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk doden en vangen van de heikikker (*Rana arvalis*) en de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de heikikker (*Rana arvalis*) en de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);
- artikel 3.5, derde lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk vernielen van eieren van de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de heikikker (*Rana arvalis*) en de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*).

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 1 januari 2023 tot en met 31 juli 2025.

Bij de aanvraag zijn de volgende stukken gevoegd:

- Notitie quickscan beschermde soorten KWA Lopikerwaard, Bureau Waardenburg, Kenmerk: 20-0584/20.06854/IngHR, 18 februari 2021;
- Nader onderzoek heikikker en grote modderkruiper, Antea Group, Projectnummer: 0466315.100, 8 juli 2021;
- Rapportage 'Activiteitenplan heikikker – Uitbreiding van de klimaatbestendige wateraanvoer in de Lopikerwaard', Antea Group, projectnummer: van mei 2022;
- 'Bijlage D – Factsheets, Behorende bij: Projectplan Lopikerwaardroute: Maatregelen uitbreiden Klimaatbestendige Wateraanvoer Midden-Nederland', Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, (ongedateerd).

Procedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze beschikking.

Doordat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is op 1 september 2022 verzocht om aanvullende gegevens.

Op 13 september 2022 is ons verzocht om uitstel te geven voor het aanleveren van de aanvullende gegevens.

Op 27 oktober 2022 hebben wij de volgende relevante aanvullende gegevens ontvangen:

- E-mail: "ontheffing Wnb 01032101 brief met kenmerk ODH361166", Antea Group, 27 oktober 2022;
- Rapportage 'Activiteitenplan heikikker – Uitbreiding van de klimaatbestendige wateraanvoer in de Lopikerwaard', Antea Group, Projectnummer: 0466315.100, 26 oktober 2023;
- Aanvullend onderzoek beschermde soorten KWA Lopikerwaard, Bureau Waardenburg Ecologie & Landschap, rapportnummer: 22-159, 8 september 2022;

- KWA+, Lopikerwaardroute Verlengde Verkenning, Voorkeursvariant, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en Hoogheemraadschap van Rijnland, kenmerk: 1269273, 20 februari 2018;
- Detailuitwerking Voorkeursalternatief Lopikerwaard, Klimaatbestendige WaterAanvoer Midden-Nederland KWA + stap 1 2018-2023, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en Hoogheemraadschap van Rijnland, kenmerk: DM1669281, 11 december 2020;
- Concept planning, project: 20201029, 26 oktober 2022.

Bevoegd gezag en instemming

Krachtens artikel 1.3, eerste lid, van de Wnb is het bevoegd gezag voor het nemen van een besluit op een aanvraag om ontheffing, gedeputeerde staten van de provincie waar de handeling wordt verricht. Ingeval een handeling mede wordt verricht in een andere provincie, wordt het besluit op grond van het vierde lid van dit artikel genomen door gedeputeerde staten waar de handeling in hoofdzaak wordt verricht in overeenstemming met gedeputeerde staten van die andere provincie. De handeling waarop de aanvraag ziet wordt grotendeels verricht binnen de provincie Zuid-Holland en voor een deel in de provincie Utrecht. Voor dit besluit is overeenstemming met gedeputeerde staten van de provincie Utrecht benodigd. Op 3 april 2023 is een conceptversie van dit besluit, aan gedeputeerde staten van de provincie Utrecht toegezonden. Hierop is instemming gegeven bij besluit van 4 mei 2023, met kenmerk D2023-00006325 onder voorwaarde van opneming van enkele aanvullende voorschriften (bijlage 1). De voorschriften zijn opgenomen in de voorschriften 11, 13 en 15 tot en met 17.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.5, 3.8 en 3.26 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De heikikker en de platte schijfhoren betreffen van nature in Nederland in het wild levende soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn. De heikikker is tevens opgenomen in bijlage II bij het Verdrag van Bern.

Op grond van artikel 3.5 van de Wnb is het verboden:

- de heikikker en de platte schijfhoren opzettelijk te doden of te vangen (eerste lid);
- de heikikker en de platte schijfhoren opzettelijk te verstoren (tweede lid);
- eieren van de platte schijfhoren opzettelijk te vernielen (derde lid);
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de heikikker en de platte schijfhoren te beschadigen of te vernielen (vierde lid).

Op grond van artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, aanhef onder b, van de Wnb aan de orde is; en
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Op grond van artikel 3.8 van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in 3.8, vijfde lid onder b, van de Wnb aan de orde is; en
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Beoordeling

Aanvraag

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden is voornemens om in de Lopikerwaard een Klimaatbestendige Water Aanvoer (KWA) uit te breiden om in de toekomst te kunnen voorzien in de zoetwatervraag. Deze maatregelen zijn onderdeel van het "Deltaplan Zoetwater". Hierin staan alle maatregelen en onderzoeken met betrekking tot de beschikbaarheid van zoetwater in Nederland.

Om invulling te geven aan het KWA wordt over meerdere deeltrajecten gewerkt (zie de bij dit besluit gevoegde kaart), welke deels gelegen zijn in de Provincie Utrecht en deels in de Provincie Zuid-Holland. De watergang in traject A en B wordt verbreed en in traject C wordt de watergang uitgediept. Op traject B1 wordt een parallelle watergang gerealiseerd. Gezien de aanpassingen worden ook nieuwe bruggen, dammen en duikers aangebracht om de oevers en watergangen met elkaar te verbinden.

De werkzaamheden staan gepland te starten in juli 2023 en duren conform planning tot juli 2025. Het ongeschikt maken van het plangebied staat gepland te starten vanaf augustus 2022.

Overtreding verbodsbepaling(en)

Om te bepalen of sprake is van overtreding van de Wnb heeft in 2021 en 2022 onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van de heikikker en de platte schijfhoren binnen het plangebied.

Heikikker

In 2021 is onderzoek uitgevoerd conform het Kennisdocument Heikikker (BIJ12, 2017) in een deel van de watergang, echter zijn toen geen heikikkers waargenomen. Omdat de werkzaamheden hierna aangepast zijn en andere watergangen (deel B1 en B2) worden betrokken waarbij wederom effecten op de heikikker worden verwacht, is een aanvullende bureaustudie en een veldbezoek op 28 maart 2022 uitgevoerd. Hierbij is voortplantingshabitat van de heikikker aangetoond. Daarmee is voldoende aannemelijk gemaakt dat de functies van het plangebied voor de heikikker in kaart zijn gebracht. Hiermee zijn wij van mening dat de onderzoeksinspanning voldoende is geweest.

De heikikker is in het plangebied aangetroffen. Het plangebied wordt gebruikt als zomer- en winterhabitat. De trajecten B1 en B2 zijn tevens geschikt als voorplantingshabitat. Met de geplande werkzaamheden gaan deze bovenstaande functies verloren en worden individuen opzettelijk verstoord, daarnaast worden mogelijk individuen van de heikikker gedood. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals bedoeld in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de Wnb overtreden.

Platte schijfhoren

Uit bureauonderzoek kwam eerder niet naar voren dat de platte schijfhoren aanwezig zou zijn binnen het plangebied. In 2022 is de soort toch aangetroffen tijdens veldwerkzaamheden. Naar aanleiding daarvan heeft onderzoek plaatsgevonden, waaruit is gebleken dat een deel van de watergangen wel degelijk geschikt habitat zijn. Daarmee is voldoende aannemelijk gemaakt dat de functies van het plangebied voor de heikikker in kaart zijn gebracht. Hiermee zijn wij van mening dat de onderzoeksinspanning voldoende is geweest.

De platte schijfhoren is in het plangebied aangetroffen. Het traject B1 en de aan de trajecten B1 en B2 zijn leefgebied. Met de geplande werkzaamheden gaan deze bovenstaande functies verloren en worden individuen opzettelijk gevangen, gedood, verstoord, daarnaast worden eieren van de platte schijfhoren vernietigd. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals bedoeld in artikel 3.5, eerste, tweede, derde en vierde lid, van de Wnb overtreden.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de heikikker en de platte schijfhoren tot een minimum te beperken worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in hoofdstuk 6 van het activiteitenplan van 26 oktober 2022 en de aanvullende gegevens van 27 oktober 2022. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden de oevers binnen het plangebied ongeschikt gemaakt voor de heikikker door het maaien van de vegetatie. De werkzaamheden worden, zoveel als redelijkerwijs mogelijk, uitgevoerd buiten de kwetsbare periode(s) van de heikikker. In de toekomstige situatie wordt het plangebied ingericht met natuurvriendelijke oevers, met daarnaast voldoende overwinteringsbiotoop.

Staat van instandhouding

Heikikker

De heikikker is aangetroffen binnen het plangebied. Als gevolg van de werkzaamheden is een groot deel van het plangebied tijdelijk ongeschikt voor de heikikker. Daarmee gaat tijdelijk, zomer-, voortplantings-, en winterhabitat verloren. Ten gevolge van de werkzaamheden kan het voorkomen dat incidenteel individuen van de heikikker gedood worden. Om het doden en het verstoren van de heikikker zoveel mogelijk te voorkomen worden in de periode minst kwetsbare periode van de heikikker, 15 juli tot en met 30 september, de oevers binnen het plangebied ongeschikt gemaakt. Dit ongeschikt maken, zoals vastgelegd in de voorschriften, wordt uitgevoerd door maaien van de oevers binnen het plangebied onder begeleiding van een (ecologisch)deskundige en dient te worden bijgehouden in het logboek. Hiermee wordt voorkomen dat de heikikker gaat overwinteren in het plangebied, waardoor doding en verstoring van overwinterende individuen zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Deze vorm van ongeschikt maken is niet gebruikelijk, echter is het in deze specifieke situatie niet mogelijk om amfibieënschermen te plaatsen gezien de grote schaal van de werkzaamheden. Indien deze manier van ongeschikt maken onvoldoende effectief blijkt om de heikikker uit het plangebied te weren, mag worden overgegaan tot het afgraven van de bovenste grondlaag. Deze omstandigheden dienen te worden gehandhaafd om het plangebied ongeschikt te houden. Dit alles hebben wij vastgelegd in de voorschriften.

Gedurende de uitvoering van de werkzaamheden worden maatregelen getroffen om de heikikker te ontzien. De werkzaamheden aan de oevers worden gefaseerd uitgevoerd vanaf land, met klein materieel waarbij de vervoersbewegingen stapvoets plaatsvinden. De werkzaamheden worden gefaseerd, in één richting uitgevoerd om het leefgebied niet in zijn geheel aan te tasten en individuen de tijd te geven om zich te verplaatsen. In de nabijheid van het plangebied blijft het resterende deel van het oorspronkelijke habitat behouden doordat hier geen werkzaamheden worden uitgevoerd en dit gebied niet wordt gemaaid gedurende de werkzaamheden. Tevens worden in het aangrenzende water geen graafwerkzaamheden uitgevoerd om geschikt biotoop te behouden.

In de toekomst bieden de verbeteringen aan de watergangen een nieuw voortplantingsbiotoop voor de heikikker door de aanleg van een wisselend talud en een bredere oeverzone. Hiermee wordt tevens het foerageer- en leefgebied vergroot. Het gebied dat wordt aangelegd ter compensatie van het oude habitat, oftewel de natuurvriendelijke oever, dient functioneel te blijven voor de heikikker. Zodra dit niet (meer) functioneel blijkt dienen aanvullende maatregelen te worden getroffen om de functionaliteit te herstellen. Om dit te kunnen waarborgen dient een concreet beheerplan te worden opgesteld voor het aquatisch- en landhabitat van de heikikker. Dit hebben wij beschreven in voorschrift 9. Om de effectiviteit van de genomen maatregelen ten behoeve van de heikikker te controleren, dient het plangebied gemonitord te worden op de aanwezigheid van de soort. Dit dient in de drie jaar na afronding van de werkzaamheden uitgevoerd te worden. Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften.

De heikikker komt verspreid voor in de directe omgeving van het plangebied en op grotere schaal binnen de Lopikerwaard. Naast het leefgebied dat gedurende de werkzaamheden geschikt blijft, wordt door de fasering niet

het gehele leefgebied in één keer aangetast, maar komt hersteld leefgebied beschikbaar gedurende de werkzaamheden. De geplande inrichting heeft veel potentie als het aankomt op het verbeteren van het leefgebied met de betreffende functies voor de heikikker. Dit in combinatie met de voorgenomen maatregelen om doding en verstoring van de heikikker zoveel mogelijk te voorkomen, maakt het aannemelijk dat de heikikker in de directe omgeving aanwezig blijft.

Platte schijfhoren

De platte schijfhoren is aangetroffen binnen het plangebied. De hoofdwatgangen zijn niet geschikt als leefgebied, maar de soort is wel aangetroffen in de smalle watergangen aangrenzend aan de hoofdwatgang. Hieronder valt ook de te dempen lengtesloot in deelgebied A1. Als gevolg van de werkzaamheden gaat leefgebied van de platte schijfhoren verloren, waarbij exemplaren van de soort opzettelijk worden gedood en verstoord en ook eieren van de platte schijfhoren opzettelijk worden vernield.

Om de effecten op de platte schijfhoren zoveel mogelijk te beperken worden de overige smalle sloten aangrenzend aan het plangebied in de regel niet gebaggerd gedurende de werkzaamheden, welke volgens planning verlopen van 1 juli 2023 tot en met juli 2025. Indien baggeren tussentijds niet kan worden voorkomen dient minimaal 50% van de watervegetatie te worden behouden, waardoor de populatie platte schijfhoren aldaar in stand blijft.

De (smalle) watergangen waarin werkzaamheden gepland staan kunnen niet worden ontzien. Om effecten door de werkzaamheden op de platte schijfhoren te voorkomen dient minimaal 50% van de aanwezige watervegetatie inclusief de kluit, te worden verplaatst naar nabijgelegen watergangen, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, waarin geen werkzaamheden worden uitgevoerd en die met zekerheid niet gebaggerd zullen worden. De verplaatsing dient te geschieden wanneer de watervegetatie tot maximale wasdom is gekomen, dit ter beoordeling van de (ecologisch)deskundige. Hierbij dient gewerkt te worden binnen de minst kwetsbare periode van de heikikker, welke loopt van 15 juli tot en met 30 september. Dit in tegenstelling tot hetgeen in het activiteitenplan van 26 oktober 2022 vermeld staat als minst kwetsbare periode voor de platte schijfhoren. Op grond van artikel 3.25, eerste lid, van de Wnb wijzen wij, voor het verplaatsen van watervegetatie en eventueel aanvullend slib of sediment, een fijnmazig schepnet aan. De verplaatsingen dienen te worden opgenomen in het logboek, dit alles is vastgelegd in de voorschriften.

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken en dat de werkzaamheden niet leiden tot verslechtering van de instandhouding van de heikikker en de platte schijfhoren.

Ecologisch werkprotocol

De start van de werkzaamheden dient gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De werkzaamheden en de wijze waarop maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit protocol dient bij het melden van de start van de werkzaamheden meegestuurd te worden. Voorts dient het ecologisch werkprotocol op de locatie aanwezig te zijn. Hierdoor weten ook de uitvoerders op welke wijze de werkzaamheden zorgvuldig moeten worden uitgevoerd. Wij hebben dit in de voorschriften 1, 2 en 3 vastgelegd.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van de belangen 'volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten', alsmede 'ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom', alsook 'in het

belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats’.

Het doel van het voornemen is het realiseren van een klimaatbestendige water aanvoer (KWA) vanuit de Lek naar de gekanaliseerde Hollandse IJssel en uiteindelijk naar het beheergebied van Hoogheemraadschap van Rijnland. Het KWA is onderdeel van het Deltaprogramma Zoetwater. De KWA is nodig omdat het westen van Nederland onvoldoende zoet water via de Hollandse IJssel krijgt. Hierdoor stroomt zilt water vanuit de Noordzee via de Nieuwe Waterweg tot aan Gouda de Hollandse Delta in. Dit kan leiden tot schade aan gewassen en natuur (zoals Natura 2000-gebied “Nieuwkoopse Plassen”) door verzilting. Ook kan de lagere aanvoer via de Hollandse IJssel leiden tot lagere grondwaterstanden, waardoor dijken en funderingen van huizen verzwakken.

Het voornemen leidt tot een verdubbeling van de huidige doorstroomcapaciteit, waardoor in toekomstige droogte aan de zoetwatervraag van West-Nederland voldaan kan worden. De meest haalbare oplossing is om deze extra aanvoer via de bestaande KWA-route in het gebied van Stichtse Rijnlanden te realiseren. Hiermee wordt schade aan gewassen, natuur en funderingen voorkomen. De uitbreiding van de KWA heeft daarnaast een bijdrage aan het voorkomen van onomkeerbare schade aan natuur (op basis van de verdringingsreeks bij watertekort). De opgave in de Lopikerwaard levert een bijdrage aan één van de afgesproken maatregelen in het Deltaplan Zoetwater.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat de belangen ‘volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten’, alsmede ‘ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom’ voldoende onderbouwd zijn om de negatieve effecten op de heikikker en de platte schijfhoren, die als gevolg van de uitvoering van de activiteit optreden, te rechtvaardigen.

Het aangevoerd belang ‘in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats wordt niet betrokken bij de beoordeling. Wij zijn van mening dat het belang onvoldoende is aangetoond. Dit belang wordt verder niet betrokken bij deze ontheffing omdat reeds het belang 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' voldoende is aangetoond.

Geen andere bevredigende oplossing

Het project is locatiegebonden aangezien het planvoornemen voorziet in watervoorziening vanuit de Lek aan de Hollandse IJssel. In de aanloopfase zijn meerdere varianten, zoals uitgeschreven in het document “KWA+, Lopikerwaardroute Verlengde Verkenning, Voorkeursvariant” van 20 februari 2018 uitgewerkt welke tot dezelfde uitkomst zouden leiden. De gekozen variant heeft de kleinste grondbehoefte en is daarmee de minst ingrijpende. Op deze manier kunnen natuur- en landschappelijke waarden zo veel als mogelijk bewaard blijven en zijn de kosten nog laag. Indien de KWA maatregelen niet worden uitgevoerd kunnen in de nabije toekomst problemen optreden met de waterhuishouding binnen het gebied. Door het aanleggen van natuurvriendelijke oevers kan niet alleen de heikikker en de platte schijfhoren profiteren van het nieuwe biotoop, maar kunnen ook andere soorten flora en fauna hun intreden doen. Dit zorgt voor een gevarieerd en rijk ecosysteem.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering zijn wij van mening dat er voldoende is aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Door de gekozen wijze en periode van uitvoering, wordt schade aan de heikikker en de platte schijfhoren zoveel mogelijk voorkomen.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Hiervoor zijn de gemeentes Lopik en Krimpenerwaard bevoegd gezag.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend.